

De Leesplek: een rode loper naar een krachtige lees- en leeromgeving op school

Hilde Vandormael

*"Je moet niet alleen, om de plek te bereiken,
thuis opstappen, maar ook uit manieren van kijken."*

Herman De Coninck

Wat als kinderen zouden kunnen leren vanuit plezier? Taal- en leesplezier in de klas, zou je dat kunnen creëren? Zou je er als volwassene aan kunnen bijdragen? Aan welke voorwaarden zou je willen werken? Wat zou je willen doen op school, in de klas? Hoe zou je kinderen kunnen aanspreken op hun verlangen om te leren? Zou het mogelijk zijn om scholen te helpen dromen? Met hen te zoeken naar uitzichten voor problematische situaties? Brandende vragen...

Als Rand&Taal-begeleidingsteam zijn we zelf een stukje van de oplossing die de leidinggevenden van de pedagogische begeleidingsdiensten hebben bedacht om een antwoord te bieden aan de thematieken rond taal en diversiteit in de basisscholen in de Rand- en Taalgrensgemeenten en gemeenten uit de Brede Rand rond Brussel. Op onze beurt zijn we op zoek gegaan naar mensen en organisaties om met ons mee te denken over initiatieven en strategieën om onderwijs in taalvaardigheid meer ingang te doen vinden in de scholen die we begeleiden. Ons werk bestaat erin om de leraren, zorgteams en directies van de betrokken scholen te ondersteunen bij de veranderingen die ze meemaken op school en in de klas doordat

meer en meer kinderen het Nederlands niet als moedertaal hebben.

In onze zoektocht hebben we samengewerkt met het Steunpunt voor Taal en Onderwijs, Stichting Taalvorming Amsterdam en met Stichting Lezen Vlaanderen. Stichting Lezen hielp ons op weg om principes van goed onderwijs in taalvaardigheid te verbinden met leesplezier en genieten van boeken. En hieruit is het initiatief van de mobiele Leesplek ontstaan. In dit artikel beschrijven we een stukje van die mooie samenwerking en de mobiele Leesplek en motiveren we het initiatief vanuit een visie op goed onderwijs in taalvaardigheid en vanuit de Brede Schoolgedachte. We geven suggesties om een aanvang te maken met een lees- en taalbeleid waar leesplezier een plaats krijgt. We willen scholen helpen om te dromen...

HET RAND&TAAL-BEGELEIDINGSTEAM: WIE ZIJN WIJ?

In het kader van de beleidsverklaring van de Vlaamse Regering van 18 mei 2005 werden door de overheid financiële middelen ter beschikking gesteld voor een kwaliteitsversterking, door taalstimulering, van het basisonderwijs in de Vlaamse Rand. Het Samenwerkingsverband van de Pedagogische Begeleidingsdiensten van het GO!, OVSG, POV en VSKO (SNPB vzw) heeft daartoe het begeleidingsproject 'Meer kansen door betere taalvaardigheid' ontwikkeld voor de basisscholen in de Rand- en Taalgrensgemeenten en gemeenten uit de Brede Rand rond Brussel.

Het samenwerkingsverband heeft zich tot doel gesteld om de volgende resultaten over een looptijd van minstens drie schooljaren te behalen:

- een grotere taalvaardigheid van leerlingen met als achterliggend doel hun leerachterstanden te verkleinen en de kansen op ontplooiing en ontwikkeling te vergroten;
- een beter inzicht en een grotere vaardigheid van leerkrachten om in te spelen op de nieuwe onderwijskundige en maatschappelijke realiteit;
- een sterker beleidsvoerend vermogen van scholen dat inspeelt op de diversiteit van hun publiek.

Het project is van start gegaan in het schooljaar 2006-2007. De tweedelijns-ondersteuning gebeurt door een team van 20 begeleiders, verbonden aan hun eigen pedagogische begeleidingsdienst en met een netoverschrijdende projectcoördinatie. Meer dan 125 scholen en 30 vestigingsplaatsen kunnen een beroep doen op het begeleidingsteam en worden ondersteund bij het door hen gekozen begeleidingstraject.



WAT IS EEN LEESPLEK?

Waarom lezen mensen niet? Omdat ze geen tijd hebben... Omdat ze niet weten waar

beginnen... Stichting Lezen¹ ging op zoek naar plekken waar mensen hun tijd verliezen en creëerde er ruimte voor leesinspiratie. Lezen kan (bijna) overal. Daarom richt Stichting Lezen op onverwachte plaatsen vaste Leesplekken in waar boeken een bijzondere plaats krijgen en waar je van boeken kunt genieten. Leesplekken vind je

op plaatsen waar er tijd is omdat je er wacht of pauzeert en op plaatsen waar kinderen en volwassenen samenkomen. Op deze manier wil Stichting Lezen mensen niet alleen aanzetten tot het lezen van goede boeken, maar hen ook bewust maken van de verschillende omstandigheden waarin je kan lezen.

Elke Leesplek biedt unieke kansen, gegroeid uit de samenwerking van Stichting Lezen met een partner. Op dit moment zijn er negen Leesplekken. Zo is er eentje in het jeugdtheaterhuis *De Kopergieterij* in Gent, gericht naar kinderen. *KIDS (Kansen in De Stad)* in Deurne is een jeugdwerking waar men zinvolle vrijetijdsbesteding aanbiedt en kinderen helpt bij hun schoolwerk. Deze Leesplek voor kinderen en jongeren is ontstaan uit het Brede School-gedachtegoed. *Ons Tuintje* in Brugge is een kinderdagverblijf; het boekenaanbod van deze Leesplek focust op baby's en peuters. Stichting Lezen hield rekening met de filosofie en de mogelijkheden van de betrokken organisatie, bracht telkens boekhandel en bibliotheek

samen, stond in voor de aankleding van de Leesplek en voor een geslaagde start met een boekenpakket op maat.

Om van de Leesplek een duurzaam initiatief te maken, is de samenwerking met de plaatselijke bib een belangrijke voorwaarde. De verantwoordelijkheid voor een Leesplek is in handen van een peter of meter. Hij of zij zorgt voor de verdere begeleiding.

DE MOBIELE LEESPLEK VAN RAND&TAAL

Zoals een vaste telefoon op een vaste plek hoort en een mobieltje overal mee naartoe kan, zo staat de vaste Leesplek van Stichting Lezen op een vaste plaats en kan de Rand&Taal-Leesplek die voor de scholen van het Rand&Taal-begeleidingsproject is ontworpen, op verschillende plaatsen worden opgesteld. De mobiele Leesplek kan worden opgesteld in de hal van de school, de refter, in een klaslokaal, of het bureau van de directeur...



Om van de Leesplek een duurzaam initiatief te maken, is de samenwerking met de plaatselijke bib een belangrijke voorwaarde.

WAARUIT BESTAAT DE MOBIELE LEESPLEK?

- 9 multifunctionele kleurige kubussen van karton 35 x 35 cm
- 1 kamishibaidoos, dat is een doos met een gleuf om als verteltheater te gebruiken
- 10 prenten van één prentenboek voor de kamishibai
- 10 insteekhoezen om de prenten in te steken
- 5 illustraties op stevig materiaal om de Leesplek mee op te fleuren
- een 90-tal boeken gegroepeerd rond een van deze thema's: *Avontuur*, *Dieren*, *Reizen*, *Liefde en romantiek* en *Mooi*
- 3 kleuterkoffers met uitsluitend prentenboeken
- een groeimap voor het schoolteam om de werking van de Leesplek mee vorm te geven

De Leesplekdozen zijn licht en sterk en hebben een binnen- en buitenwand. Ze zitten per twee opgevouwen in een kartonnen hoes. Om ze te construeren is een handleiding bijgevoegd. Met de boeken en de dozen wordt er een sfeervolle, knusse plek gemaakt waar kinderen en volwassenen worden uitgenodigd om van boeken te genieten. Met tapijten, kussens, zetels, tafeltenten,... kan de Leesplek verder worden aangekleed, op maat van de mogelijkheden van de school.

De mobiele Leesplek mag een tijdje op de school blijven en verhuist daarna naar een andere school. Er zijn in totaal 18 Leesplekken. Alle basisscholen die bij het Rand&Taal-begeleidingsproject zijn aangesloten, krijgen de kans om met de Leesplek kennis te maken gedurende een trimester. Als aan denken aan de mobiele Leesplek mag elke Rand&Taal-school één set van een multifunctionele doos en een kamishibai en de groeimap houden. Samen met de ervaringen in de leenperiode kan dit materiaal de start betekenen van een heuse vaste Leesplek en een aanzet zijn voor de uitbouw van een lees- en ta(a)(en)-beleid.

Op dit ogenblik zijn er nog geen Leesplekken voorhanden voor de scholen die niet meedoen aan het Rand&Taal-begeleidingsproject. Toch willen we ons initiatief graag voorstellen en suggesties meegeven. Het kan u inspireren om zelf aan de slag te gaan en een Leesplek op uw school te organiseren.

DE MOBIELE LEESPLEK, GEGROEID UIT EEN HECHTE SAMENWERKING

Hoe is de samenwerking tussen het Rand&Taal-begeleidingsteam en Stichting Lezen ontstaan? Een onderwijspartner en een partner uit de cultuursector, wat 'klikte' er tussen ons? Vanzelfsprekend de liefde voor kinderen, voor taal en lezen. Wat je blij maakt, wil je delen met anderen... We hebben die liefde vertaald in doelstellingen die alles met leesbevordering, taalstimulering en gelijke kansen te maken hebben.

DOELSTELLINGEN VAN HET RAND&TAAL- BEGELEIDINGSPROJECT

De Leesplek levert een bijdrage aan het motiveren van kinderen om graag te lezen

en aan het creëren van een toffe lees- en leeromgeving. Kinderen en hun kansen staan centraal in de doelstellingen van goed onderwijs in taalvaardigheid.

HOE HERKEN JE GOED ONDERWIJS IN TAALVAARDIGHEID?

Het Rand&Taal-begeleidingsteam liet zich inspireren door de expertise van het Centrum voor Taal en Onderwijs van K.U.Leuven, van deskundigen uit het buitenland zoals Stichting Taalvorming (Amsterdam) en door de knowhow in de netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten. Dit zijn de belangrijkste elementen waardoor het team zich laat leiden bij de begeleiding van schoolteams rond de thematiek van taalstimulering. De drie cirkels van taalvaardigheid bevatten de belangrijkste elementen waardoor

De leraar bouwt aan een veilige en krachtige leeromgeving

- Hij organiseert de inrichting van de klas op maat van de kinderen
- Hij werkt bewust aan een kindgericht klassenmanagement
- Hij let op het welbevinden van alle kinderen
- Hij communiceert constructief en bevestigend met de kinderen en hun ouders

De leraar biedt aan de kinderen betekenisvolle taken aan

- Hij vertrekt bewust vanuit doelstellingen die aansluiten bij de eindtermen en ontwikkelingsdoelen
- Hij is alert bezig met taal de hele dag, in alle activiteiten
- Hij biedt échte taken aan die kinderen motiveren en waarbij ze zich betrokken voelen, taken die er toe doen
- Hij gebruikt actieve werkvormen waarbij de interactie tussen de kinderen en hemzelf wordt bevorderd

De leraar ondersteunt de kinderen op een gepaste manier

- Hij denkt probleemoplossend mee met het kind, vanuit een respectvolle houding
- Hij biedt taalondersteuning voor Nederlands als tweede taal
- Hij houdt rekening met de mogelijkheden van elk kind

De Leesplek is er voor alle kinderen. Voor kinderen die het Nederlands leren vanuit een meertalige achtergrond en voor kinderen die van thuis uit minder met boeken in aanraking komen kan hun kwetsbare positie worden gecompenseerd met een rijk aanbod op school. De Leesplek biedt hier een mogelijkheid toe. Op een prettige en veilige manier kunnen de kinderen via de Leesplek kennis maken met boeken en ervaren hoe leuk (voor)lezen kan zijn. Het leesonderwijs in de klas wordt ondersteund door de laagdrempelige activiteiten in de Leesplek waar de kinderen genieten van boeken, spelen, lezen. Boekpromotie, het boek dichters bij de kinderen brengen, dat is hier het doel.

Boeken hoeven niet alleen een doel te zijn op zichzelf, ze zijn ook een interessant middel om taalvaardigheid te stimuleren. Je kunt ze (voor)lezen, ernaar luisteren, ermee spelen, erover praten, schrijven. Kortom, ze kunnen ingezet worden om een krachtige leesomgeving te creëren, taal te ontlocken en de communicatie tussen kinderen en volwassenen, zowel ouders als leraren te bevorderen.

Boeken voeden de verbeeldingskracht. Een kind kan zijn ervaringen herkennen in een

De Leesplek nodigt uit om taal- en ontwikkelingsstimulering van de kinderen hand in hand te laten gaan.

boek en erover praten met andere kinderen, zijn ouders of met de juf. Dat is goed voor het zelfvertrouwen en de persoonlijke ontwikkeling van het kind. De Leesplek promoot niet alleen het lezen en leesplezier, maar nodigt ook uit om taal- en

ontwikkelingsstimulering van de kinderen hand in hand te laten gaan.

Uit een recent gepubliceerd internationaal onderzoek (PIRLS) naar de leescompetenties

van kinderen in Vlaanderen in het vierde leerjaar bleek dat de kinderen redelijk goed zijn in begrijpend lezen, maar dat het niveau van leesplezier laag is. Daarover zouden we ons zorgen moeten maken. Leesplezier is een absolute voorwaarde om elk kind aan te moedigen om te blijven lezen en de leescompetenties verder te ontwikkelen.

VANUIT EEN BREDE VISIE OP SAMENWERKING MET CULTUUR- EN WELZIJNSPARTNERS

Stichting Lezen is een culturele organisatie ter bevordering van de leescultuur en het leesplezier. De Stichting werkt nauw samen met de bibliotheken en met organisaties voor literatuureducatie. De samenwerking van het Rand&Taal-begeleidingsteam met Stichting Lezen is als een spiegel voor de samenwerking die individuele scholen kunnen nastreven met onder meer plaatselijke culturele organisaties en bibliotheken. Aan de ene kant tracht het Rand&Taal-team het Brede School-gedachtegoed te realiseren door een brede samenwerking op te zetten en aan de andere kant versterkt de missie van Stichting Lezen de doelstellingen van het Rand&Taal-begeleidingsteam. Samenwerking is goed voor alle partners! Iedereen wint.

VANUIT EEN STRATEGIE VAN SAMENWERKING MET DE SCHOLEN

Het Rand&Taal-begeleidingsteam wil de scholen motiveren om een creatief en degelijk ta(a)(en)-beleid te voeren waar het leer-, lees- en taalplezier van de kinderen centraal staan. Maar met een Leesplek alleen is het leesonderwijs op school en in de klas nog niet vervuld. Het optimaliseren van het leesen taalvaardigheidsonderwijs in al zijn aspecten, van het afstemmen van de leerlijnen

over de leerjaren heen tot in de kleinste details van een lesvoorbereiding of een concrete activiteit in de klas vergt heel wat meer inzichten, vaardigheden, overleg en samenspel van de leerkrachten. Het is een complexe zoektocht waarbij de externe begeleider als een kritische vriend met de school mee stapt.

Toch is aan een laagdrempelige randvoorwaarde tegemoet gekomen, namelijk het creëren van focus. De Leesplek vestigt de aandacht op lezen én op het plezierige ervan voor kinderen én volwassenen. Aandacht creëert doelgerichtheid en gaat betrokkenheid en inzet vooraf. Zo ontstaat een kleine, maar belangrijke stap naar een concreet beleid rond taal dat op zijn beurt past in het school- en zorgbeleid.

De mobiele Leesplek vraagt net zoals de Leesplekken van Stichting Lezen om een zorgzame opvolging, onder supervisie van een meter of peter. De meter/peter is de persoon met een bijzondere liefde voor lezen en boeken op school die de werking rond het initiatief stimuleert en opvolgt. Hij voert de communicatie met de leraren, het zorgteam, de directeur en buiten de school met bijvoorbeeld de plaatselijke bib. Hij begeleidt het hele proces van de Leesplek op school en evalueert het met het team. Met hem of haar houdt de Rand&Taal- begeleider goed contact.

Het is de bedoeling dat kinderen én volwassenen elkaar in de Leesplek ontmoeten en elkaar stimuleren om te lezen.

VANUIT EEN GEDEELDE VISIE MET STICHTING LEZEN

De Leesplek is méér dan een verzameling boeken. Het is de bedoeling dat kinderen én volwassenen elkaar in de Leesplek ontmoeten en elkaar stimuleren om te lezen. Het leesplezier voor kinderen, hun ouders én leraren staat centraal.

De Leesplek vestigt de aandacht op lezen én op het plezierige ervan voor kinderen én volwassenen.

In het Rand&Taal-project is communicatie en samenwerking met ouders belangrijk. Aan deze doelstelling kan door middel van de Leesplek op een toffe manier worden gewerkt. Verteltassen en andere methodieken om meer en beter met ouders te communiceren kunnen eenvoudig aan de Leesplek verbonden worden. Er kan een ouderwerking worden opgezet waarbij ouders worden uitgenodigd om mee voor de Leesplek te zorgen en bijvoorbeeld als (voor)leesouder mee te doen.

TOETSSTENEN

Stel, je wil als directeur of als zorgcoördinator bijvoorbeeld uitzoeken of het concept van de Leesplek iets is voor jouw school, of het zou kunnen aanslaan om met vernieuwde moed het leesonderwijs op school een boost te geven. Hoe begin je er aan? Om de beginsituatie rond lezen en leesplezier in kaart te brengen hebben de Rand&Taal-begeleiders een vragenlijst² ontwikkeld, een leidraad om af te tasten hoe het leesklimaat op school eruit ziet. Deze toetsstenen zijn gemakkelijk door de leerkrachten individueel in te vullen, maar het is leuker om ze in groepjes op een personeelsvergadering te bespreken.

De toetsstenen zijn geen kwantitatieve statistisch verantwoorde vragen, maar vormen een bron van kwalitatieve gegevens over de betrokkenheid van de leerkrachten en de bereidheid om het leesonderwijs op een frisse manier aan te pakken. De ingewonnen

informatie kan op een waarderingsschaal worden geplaatst van héél goed (☺☺☺) ⇒ goed (☺) ⇒ matig (☹) ⇒ slecht (☹), met dien verstande dat het niet de bedoeling is om een oordeel te vellen over de leescultuur

van de ene of andere individuele leerkracht, maar wel om fijnmazig af te toetsen wat de uitzichten zijn om als team aan de slag te gaan met een Leesplek.

TOETSSTENEN

om een gesprek aan te gaan over leesbevordering en om de beginsituatie van een leesbeleid op school in kaart te brengen

1. Is er op school een traditie in leespromotie? Voeren jullie een leesbeleid?
☐ Ja ☐ Neen
 Vertel eens...
2. Wordt er samengewerkt met de plaatselijke bib?
☐ Ja ☐ Neen
 Hoe vaak?
 Ga je in klassenverband naar de bib om boeken te ontlennen?
3. Welke van de volgende activiteiten werden op school al georganiseerd?
☐ Boekenproject
☐ Boekenbeurs
☐ Een schrijver/illustrator uitnodigen
☐ (Voor)leesdag
☐ Verteldag
☐ Poëziedag
☐ Taaldag
☐ Leesouders
☐ Kinderjury
☐ Andere :
4. Wordt er in alle klassen tijd gemaakt om voor te lezen? Waarom wel/niet?
 Hoe vaak? 1 – 2 – 3 – 4 – 5 keer
☐ per week
☐ per maand
☐ per trimester
5. Wat gebeurt er in de klas met de boeken die de kinderen lezen?

6. Heb je een eigen bibliotheek in de klas?
☐ Ja ☐ Neen
 Indien neen, waarom niet?
7. Wie is de trekker/organisator van activiteiten rond boeken en lezen op school?
 Hoe gaat hij/zij tewerk?
8. Wat zijn jullie wensen i.v.m. leesbevordering...
 - in de klas?
 - op school?
 - in de samenwerking met ouders?
9. Kan een kind iets kwijt over een boek of over zichzelf naar aanleiding van het boek? Maak je daar tijd voor?
10. Heeft de school nood aan specifieke vorming voor het team? Zo ja, waar hadden jullie aan gedacht?
11. Hoe sta je tegenover prentenboeken?
12. Hoe sta je tegenover non-fictieboeken? In welke vakken zou je ze willen gebruiken?
13. Wat is jouw top 3 in de jeugdliteratuur op dit moment?
14. Wat is de top 3 van de kinderen in de klas?
15. En last but not least...
 Lees je zelf graag? Hoe is dat gekomen? Vertel eens... Wie heeft je op het spoor gebracht? Welke boeken hebben jouw voorkeur?



METER /PETER

Stichting Lezen pleit bij het opzetten van haar vaste Leesplekken voor een meter of peter die de werking rond de Leesplek opvolgt en stimuleert. Het Rand&Taal-begeleidingsteam doet dit ook. Er is iemand nodig op school, een witte raaf, een bezige bij met een groot hart voor kinderen en voor boeken die bereid is de werking op te volgen. In sommige scholen hoort dit tot de

taak van een 'boekenjuf' of een zorgcoördinator.

Welke taken kunnen zoal aan deze persoon worden toevertrouwd? De werkgroep 'Boekenjuffen en -meesters' van Stichting Lezen maakte een lijstje. Het gaat ruimer dan de strikte verantwoordelijkheid voor de werking van de Leesplek, maar geeft een goed beeld van de werkzaamheden die komen kijken bij een beleid rond leesbevordering op school.

TAKEN VAN DE JUF OF MEESTER DIE DE LEESBEVORDERING OP SCHOOL COÖRDINEERT

Elementen uit een taal- en leesbeleidsplan³

Samenwerken met directie en collega's

- Deelnemen aan het GOK-overleg in het kernteam
- Meewerken aan het opstellen en uitvoeren van het taalbeleidsplan en het leesbeleid
- Het teamoverleg rond leesbevordering voorbereiden en eventueel leiden (het kan bijvoorbeeld gaan om een boekenpraatje van 5 minuten bij de start van elke personeelsvergadering)
- Informatie over leesbevordering en over de Leesplek doorgeven aan collega's
- Activiteiten rond leesbevordering opzetten, uitvoeren en evalueren met collega's
- Collega's helpen bij de uitvoering van deze activiteiten
- Het voorbeeld zijn voor een levende visie: tonen dat je van boeken houdt en bereid zijn om je inzet te delen met anderen

Samenwerken met kinderen

- Onderzoeken hoe leesplezier deel kan uitmaken van het leven en leren op school
- Onderzoeken hoe de kinderen op school actief betrokken kunnen worden bij de Leesplek
- Informatie geven aan de leerlingen

Samenwerken met ouders

- Ouderactiviteiten helpen bedenken, stimuleren en opzetten
- Informatie over leesbevordering geven aan de oudervereniging, op ouderavonden

Samenwerken met externe partners

- Contacten opstarten en onderhouden met de plaatselijke bibliotheek en andere externe partners uit de omgeving (Brede School) en het ruimere werkveld
- Deelnemen aan het schooloverstijgend overleg in de scholengroep, de scholengemeenschap, met de pedagogisch begeleider
- Deelnemen aan netoverschrijdende uitwisseling en netwerking
- Deelnemen aan school- en netoverschrijdende vormingsactiviteiten over leesbevordering

Praktische taken opnemen

- Zorg dragen voor de aanwezigheid van voldoende én goede boeken op school
- Zorg dragen voor de mobiele Leesplek
- Een stimulerende rol opnemen bij het nadenken/dromen over een vaste Leesplek
- Het schoolbudget voor leesbevordering beheren

GROEIMAP

Bij de mobiele Leesplek hoort een 'groeimap' om de werking mee vorm te geven. Dat is een stevige ringmap met alle documenten om met het initiatief van de mobiele Leesplek van start te gaan. De map bevat informatie over het concept, een intentieverklaring met invulblad voor de school, overzichtslijsten van de boeken per thema en informatie over het verteltheatertje, evaluatiebladen, werkdocumenten om stil te staan bij het leesbeleid op school en om ideeën van en voor leraren te verzamelen, tips van de kinderen met stickers voor een waarderingsschaal en bovendien inspirerend materiaal waarmee het persoonlijk leesplezier een stevige boost kan krijgen. De ringmap wordt best op een zichtbare plek in de

leraarskamer bewaard, in het handbereik van alle leraren om zonder moeite gebruik van te maken of iets in op te bergen. Daarnaast kan er een digitale map bijvoorbeeld op stick worden gezet.⁴

De filosofie achter de groeimap is geïnspireerd op het beeld van een boom. Eerst is de map nog dun, maar met de inzet en de aandacht van het team zal ze 'groeien'. Ze zal worden aangevuld met ideeën en materialen, kortom alle zaken die de werking rond de Leesplek ondersteunen. Ze kan groeien tot het formaat dat het team zelf wenst en geeft zo een beeld van de resultaten én van het leer- en samenwerkingsproces. Misschien wil het team een leesclub voor kinderen organiseren met de steun van (voor)leesouders of denkt men aan het opzetten van ver-

tical leerlijnen rond een leesportfolio voor de kinderen? Misschien wil men werken aan een vaste Leesplek in samenwerking met de plaatselijke bib? Het hoort allemaal tot de mogelijkheden. Door alle info en verslaggeving over de activiteiten in de groeimap te verzamelen ontstaat een gemeenschappelijk teamportfolio van de schoolwerking, heel boeiend om na enkele jaren op terug te kijken en te onderzoeken of nu de doelstellingen die men nastreefde, werden bereikt. Heel fijn om trots op de werking te kunnen zijn!

AAN DE SLAG! EEN LEESPLEK ORGANISEREN

Je wilt op school met een Leesplek starten, maar je maakt helaas geen deel uit van het Rand&Taal- begeleidingsproject, dus niks, geen mooie kubussen en boeken... Geen Rand&Taal-begeleider die de werking ondersteunt... Wat zijn dan de mogelijkheden?

Overleg en communiceer met je collega's
Praat erover met elkaar, op personeelsvergaderingen, met de directeur, in het zorgteam. Het maakt niet uit wat je taak is op school, als je maar met anderen communiceert en open kunt staan voor hetgeen zij te vertellen hebben. Doe een voorstel om op een onbevangen manier naar leesbeleid te kijken, vanuit leesplezier en boekpromotie op schoolniveau. Vanuit een permanente aandacht voor taal op school en in de klas. Overleg met het zorgteam om een personeelsvergadering te organiseren en de toetsstenen met de collega's te bespreken. Onderzoek aan de hand van de informatie uit de toetsstenen of de collega's 'goesting' hebben in een leesbeleid, of ze er energie uit zouden kunnen halen en mee willen dromen... Vraag adviezen aan je pedagogisch begeleider. Zijn er voldoende randvoorwaarden aanwezig om het initiatief van de Leesplek te introduceren?

Yes aan de Leesplek! Een mogelijke aanpak
Als er voldoende randvoorwaarden vervuld zijn om met een Leesplek te starten, kun je met het team nagaan waar je precies met de

Leesplek naartoe wilt, wat je doelen zijn, of ze overeenstemmen met hetgeen in dit concept staat beschreven of dat er mogelijk andere doelstellingen worden nagestreefd. Omschrijf ze. Is iedereen mee? Stel een intentieverklaring op, eventueel in samenwerking met ouders en externe partners, start met je eigen groeimap om het initiatief te onderbouwen.



Onderzoek de praktische haalbaarheid van een Leesplek op school

Is er een plek? Wie kan er wijnkistjes, fruitkistjes, kortom dozen om als display te gebruiken, beschilderen of op een originele manier omtoveren? Kan het oudercomité worden ingeschakeld? Kan er een steunavond worden georganiseerd om aan centjes te geraken voor een boekenpakket? Kan er een project bij Canon Cultuurcel worden ingediend? Dit praktische luik kan gelijk oplopen met de ontwikkeling van een visie rond de Leesplek. Er zijn zeker collega's met praktische intelligentie die dit graag op zich willen nemen. Hun inbreng is van essentieel belang.

Onderzoek de samenwerkingsmogelijkheden met externen

Is er samenwerking met de plaatselijke bibliotheek mogelijk? Bijvoorbeeld door gebruik te maken van boekenkoffers van de bib? Zijn er andere partners zoals een lokaal integratiecentrum, een buurtwerking of een centrum voor basiseducatie die graag met de school willen meedenken? Betrek hen

van bij de start. Luister naar wat ze willen inbrengen. Misschien ontstaan er verrassende uitzichten voor een ouderwerking?

OM DE PLEK TE BEREIKEN...

Starten met een Leesplek is niet moeilijk. Herman De Coninck schrijft het mooi. Je moet niet alleen thuis opstappen, om de plek te bereiken, maar ook uit manieren van kijken... Thuis opstappen, durven in beweging komen en afstappen van misschien wat ingesleten gewoontes. Durven vertrouwen op de expertise van anderen, die ons verfrissen met hun kijk. Hulpbronnen – ouders bijvoorbeeld – aanspreken. Durven dromen... Beginnen.

Met dank aan het Rand&Taal-begeleidings-team en speciaal aan de leden van het minitteam. Zonder hun inzet was het initiatief van de Leesplek niet mogelijk geweest. Niemand kan alles, iedereen kan iets en samen kunnen we veel!

Hilde Vandormael
Coördinator Rand&Taal
hilde.vandormael@g-o.be

Noten

- 1 *Meer weten over Stichting Lezen? Haar visie, missie en projecten?*
www.stichtinglezen.be
- 2 *Deze vragenlijst kan gewoon worden overgenomen met bronvermelding.*
- 3 *Bron: werkgroep 'Boekenjuffen en -meesters' van Stichting Lezen, schooljaar 2007-2008.*
- 4 *Er is een pdf-bestand beschikbaar van de huidige inhoud van de groeimap. Meer info bij de auteur.*